

CK.0000072825

S.TS. ĐÌNH PHI HỒ

PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU KINH TẾ & VIẾT LUẬN VĂN THẠC SĨ

YÊN
ỆU

NHÀ XUẤT BẢN PHƯƠNG ĐÔNG

PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU KINH TẾ & VIẾT LUẬN VĂN THẠC SĨ

PGS.TS. ĐÌNH PHI HỒ

Sách đã được NHÀ SÁCH KINH TẾ giữ bản quyền và phát hành độc quyền.

Mọi hình thức và phương tiện vi phạm bản quyền (photo, sao chép, in ấn, lưu trữ hoặc chuyển thành văn bản điện tử qua mạng Internet) không được sự đồng ý của NHÀ SÁCH KINH TẾ là vi phạm Luật Bảo vệ Quyền Sở hữu Trí tuệ và Công ước Berne sẽ bị đưa ra trước pháp luật.

BUSINESS BOOKS SUPERMARKET

PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU KINH TẾ & VIẾT LUẬN VĂN THẠC SĨ

Tác giả: **PGS.TS. ĐINH PHI HỒ**

Biên tập: **Phạm Viêm Phương**

Trình bày: **Trần Lê Phúc Thịnh**

NHÀ XUẤT BẢN PHƯƠNG ĐÔNG 2014

Tác giả xin dâng tặng cuốn sách này cho hai đứa sinh thành đã tận tụy cả đời cho con (ông Đinh Khôi và bà Trần Thị Vân) và gia đình (Lê Thị Thanh Tùng, Đinh Nguyệt Bích và Đinh Lê Tuấn Kiệt).

LỜI GIỚI THIỆU

PGS.TS. Đinh Phi Hồ, tác giả cuốn sách này, là một trong những người có kinh nghiệm lâu năm trong giảng dạy, hướng dẫn học viên thạc sĩ, nghiên cứu sinh và nghiên cứu những vấn đề kinh tế học, kinh tế phát triển và nông nghiệp. Tác giả đã có nhiều bài báo được công bố trên các tạp chí trong và ngoài nước liên quan đến những chủ đề trên. Trong những năm gần đây, đề thích ứng với trình độ phát triển kinh tế Việt Nam nâng cao và gắn với trình độ phát triển trên thế giới, các chương trình đào tạo sau đại học được mở rộng và đòi hỏi học viên quan tâm nhiều hơn đến nghiên cứu khoa học và chất lượng của luận văn tốt nghiệp. Trong thực tiễn ở Việt Nam, khi viết luận án nghiên cứu, mặc dù có sự nỗ lực rất lớn, nhiều học viên vẫn cảm thấy bối rối và gặp nhiều khó khăn trong việc vận dụng các phương pháp nghiên cứu khoa học, nhất là áp dụng các công cụ phân tích vào nghiên cứu. Chính vì thế, kết quả nghiên cứu chưa đáp ứng chuẩn mực khoa học cũng như chưa vận dụng và kế thừa được những thành tựu của các công trình nghiên cứu trước đó, đặc biệt là chưa phổ biến kết quả nghiên cứu qua bài báo khoa học.

Từ kinh nghiệm qua nhiều năm tích lũy, cũng như qua việc tham khảo các tài liệu quốc tế và các kết quả nghiên cứu thực nghiệm gần đây của mình tại Việt Nam, PGS.TS. Đinh Phi Hồ đã đúc kết các vấn đề để hình thành cuốn sách chuyên khảo có tựa là *Phương Pháp Nghiên Cứu Kinh Tế và Viết Luận Văn Thạc Sĩ*. Trong tác phẩm này, độc giả sẽ hiểu rõ bản chất của nghiên cứu khoa học và cách tiếp cận nghiên cứu, biết cách viết đề cương và luận văn thạc sĩ, và hình thành kiến thức và kỹ năng trong việc sử dụng công cụ phân tích trong nghiên cứu, nhất là việc sử dụng phần mềm SPSS trong phân tích.

Điều thú vị kế tiếp của cuốn sách này là những kinh nghiệm trình bày một bài báo khoa học của tác giả. Những ai đã gặp phải nhiều trở ngại khi chuyển đổi công trình nghiên cứu của mình thành một bài báo khoa học sẽ cảm thấy thích thú và giải tỏa được nhiều băn khoăn, thắc mắc cũng như học hỏi, ứng dụng được nhiều thông tin, cách thức và kinh nghiệm viết báo khoa học.

Tại Việt Nam cũng đã có nhiều sách viết về phương pháp nghiên cứu khoa học, kinh tế lượng, nghiên cứu định lượng..., nhưng có thể nói đây là cuốn sách đầu tiên viết theo cách tiếp cận gắn phương pháp nghiên cứu với ứng dụng cụ thể vào việc viết luận án nghiên cứu và hữu dụng hóa kết quả nghiên cứu thành bài báo khoa học. Những vấn đề tưởng chừng rắc rối, phức tạp, đa diện, đa chiều ấy lại được tác giả trình bày thật rõ ràng, mạch lạc, trong sáng, súc tích, khái quát và hệ thống.

Cách tổ chức, bố trí cấu trúc các chương mục của cuốn sách với trình tự logic chặt chẽ vừa mang tính hàn lâm, vừa mang tính thực tiễn. Nội dung cuốn sách vừa thể hiện những vấn đề cơ bản, nền tảng của phương pháp nghiên cứu, vừa thể hiện tính triết lý khoa học và các khả năng ứng dụng thực tiễn của các phương pháp nghiên cứu hiện đại. Với sự mới mẻ, chặt chẽ về cách bố cục và tư duy sáng tạo, tôi cho rằng cuốn sách *Phương Pháp Nghiên Cứu Kinh Tế và Viết Luận Văn Thạc Sĩ* sẽ rất hữu ích không chỉ cho học viên cao học, nghiên cứu sinh các chuyên ngành kinh tế, mà còn là tài liệu tham khảo rất tốt cho các nhà nghiên cứu, và những bạn đọc có quan tâm đến nghiên cứu kinh tế.

Trường Đại học Kinh tế TP.HCM đang thực hiện nhiều giải pháp để nâng cao chất lượng luận văn thạc sĩ và luận án tiến sĩ với mục tiêu tiếp cận chất lượng luận văn, luận án của các trường đại học tiên tiến trong khu vực và trên thế giới; vì vậy rất cần có nhiều công trình nghiên cứu về phương pháp nghiên cứu định lượng và định tính mà tài liệu này là một minh chứng.

Với những nội dung và ý nghĩa nêu trên, tôi xin trân trọng giới thiệu đến bạn đọc quyển sách này.

Thành phố Hồ Chí Minh, tháng 8 năm 2014

GS.TS. Nguyễn Đông Phong

LỜI NÓI ĐẦU

Đối với chương trình đào tạo sau đại học, phương pháp nghiên cứu khoa học là môn học giúp viên thạc sĩ và nghiên cứu sinh tiến sĩ có kiến thức của nhà nghiên cứu nhằm thực hiện nghiên cứu dưới dạng luận án nghiên cứu (luận văn thạc sĩ và luận án tiến sĩ). Luận án nghiên cứu cũng là một nghiên cứu khoa học nhưng có đặc thù riêng, gắn với sự ràng buộc về thời gian và kinh phí để thực hiện nghiên cứu. Trong thực tiễn ở Việt Nam, khó khăn lớn nhất mà phần lớn học viên và nghiên cứu sinh thực hiện nghiên cứu gặp phải là sự kết hợp các kiến thức và kỹ năng cần có của nhà nghiên cứu trong việc thực hiện một nghiên cứu. Việc thực hiện một nghiên cứu đòi hỏi ở nhà nghiên cứu không những kiến thức chuyên ngành và phương pháp nghiên cứu mà còn cả kỹ năng sử dụng các phần mềm chuyên dụng và viết báo cáo kết quả nghiên cứu. Hơn nữa, nhà nghiên cứu còn phải biết khai thác kết quả nghiên cứu để phổ biến nó với dạng bài báo khoa học. Đây cũng là thách thức cho các chương trình đào tạo sau đại học, và là mong đợi của sinh viên và nhà nghiên cứu.

Cuốn sách này ra đời nhằm giúp cho những nhà nghiên cứu, học viên thạc sĩ, nghiên cứu sinh có thêm tài liệu tiếp cận phương pháp nghiên cứu khoa học nói chung và phương pháp nghiên cứu kinh tế nói riêng, nắm vững các công cụ phân tích nghiên cứu, kỹ năng ứng dụng phần mềm chuyên dụng kết hợp với kiến thức chuyên ngành và kỹ năng viết báo cáo kết quả nghiên cứu để thực hiện thành công một luận văn thạc sĩ và cũng làm tài liệu tham khảo cho người viết luận án tiến sĩ.

Dựa trên quan điểm xuyên suốt này, tác giả nỗ lực biên soạn cuốn sách với một kết cấu gồm 3 nhóm kiến thức thể hiện trong 3 phần:

Phần 1, Tổng quan về phương pháp và quy trình nghiên cứu, gồm 2 chương: Tổng quan về phương pháp nghiên cứu trong kinh tế và Quy trình nghiên cứu.

Phần này giúp người đọc hiểu rõ bản chất của nghiên cứu khoa học nói chung và nghiên cứu kinh tế nói riêng, cách tiếp cận nghiên cứu theo phương pháp quy nạp và suy diễn, và phân biệt được cách tiếp cận định tính - định lượng, nhất là làm quen với cách tiếp cận nghiên cứu hỗn hợp và thấy rõ sự khác biệt giữa đề tài nghiên cứu khoa học và luận án nghiên cứu.

Phần 2, Viết đề cương và luận văn thạc sĩ, gồm 3 chương: Viết đề cương luận văn thạc sĩ; Viết luận văn thạc sĩ; và Viết bài báo khoa học.

Nội dung chủ yếu của phần này trình bày cách viết một đề cương và luận văn thạc sĩ đạt chuẩn trong nước và thế giới. Đặc biệt, phần này giúp người đọc thấy được sự khác biệt về hình thức và nội dung của đề cương cũng như luận văn giữa các trường đại học trong và ngoài nước, và giữa các trường đại học trong nước. Trong phần này tác giả cũng trình bày cách thức viết một bài báo khoa học kinh tế đáp ứng yêu cầu của các tạp chí khoa học chuyên ngành.

Phần 3, Các công cụ phân tích cho nhà nghiên cứu, gồm 4 chương: Kiểm định thống kê; Ứng dụng phân tích hồi quy tuyến tính đa biến; Ứng dụng mô hình hồi quy binary logistic; và Mô hình phân tích nhân tố khám phá.

Nội dung chính của phần này cung cấp cho người đọc kiến thức và kỹ năng trong việc sử dụng công cụ phân tích trong nghiên cứu; đặc biệt là việc sử dụng phần mềm SPSS trong phân tích. Phần này cũng bao gồm kiến thức về công cụ phân tích thống kê, và ứng dụng phân tích các mô hình kinh tế lượng thường được sử dụng trong nghiên cứu hiện nay tại Việt Nam cũng như trên thế giới: hồi quy tuyến tính, hồi quy binary logistic và phân tích nhân tố khám phá. Mỗi mô hình ứng dụng trong kinh tế được trình bày trên 4 khía cạnh: Luận cứ khoa học của mô hình; Mô hình định lượng cụ thể và thích hợp được lựa chọn; Sử dụng phần mềm thống kê để vận hành mô hình; và Tình huống cụ thể cho người đọc tự ứng dụng. Trong sách này, tác giả sử dụng phần mềm SPSS phiên bản 18.0 để hướng dẫn xử lý dữ liệu và kèm phụ lục dữ liệu cho phân tích, bảng câu hỏi khảo sát ở cuối mỗi chương. Cần nhấn mạnh rằng cuốn sách này không đi sâu vào việc chứng minh các công cụ kiểm định của kinh tế lượng mà chỉ tập trung vào việc ứng dụng chúng trong phân tích kết quả của mô hình định lượng.

Trong quá trình biên soạn, tác giả đã có nhiều cố gắng song không thể tránh khỏi thiếu sót, rất mong nhận được ý kiến đóng góp của quý bạn đọc.

Mọi ý kiến của bạn đọc xin gửi cho tác giả theo địa chỉ: PGS.TS. Đinh Phi Hồ, Tạp chí Phát triển kinh tế, Trường Đại Học Kinh Tế TP. Hồ Chí Minh, số 17 Phạm Ngọc Thạch, Quận 3, TP. Hồ Chí Minh; Điện thoại: 0938 17 07 57; Email: dinhphiho@gmail.com.

Thành phố Hồ Chí Minh, ngày 17 tháng 7 năm 2014

Tác giả

PGS.TS. Đinh Phi Hồ

LỜI CẢM ƠN

Tác giả trân trọng cảm ơn các đồng nghiệp đã cùng tham gia thực hiện các công trình nghiên cứu khoa học, đồng tác giả các bài báo khoa học, cung cấp dữ liệu, kinh nghiệm giảng dạy môn phương pháp nghiên cứu, và góp ý cho nội dung của cuốn sách này.

Những kết quả nghiên cứu được trình bày trong sách này có được là nhờ sự giúp đỡ và hỗ trợ của rất nhiều đồng nghiệp, bằng hữu, cựu sinh viên cao học và nghiên cứu sinh Khoa Kinh tế, ĐH Kinh tế TP.HCM, ĐH Kinh tế - Luật TP.HCM, ĐH Ngân hàng TP. HCM, ĐH Mở TP.HCM, và ĐH Lâm nghiệp.

Tác giả xin trân trọng biết ơn những đóng góp của: Prof. Senanayake S.M.P, PGS. Đào Công Tiến, GS. TS. Nguyễn Đông Phong, và PGS.TS Nguyễn Trọng Hoài.

Tác giả xin chân thành cảm ơn Th.S Nguyễn Hữu Cần và ông Nguyễn Văn Hiếu, người đã động viên, ủng hộ cả tấm lòng cũng như vật chất cho cuốn sách này được ra đời.

Cuối cùng, tác giả cảm ơn ông Phạm Viêm Phương và Trần Lê Phúc Thịnh vì đã làm cho cuốn sách mạch lạc và trong sáng về văn phong, thu hút về hình thức, qua đó tăng thêm giá trị cho cuốn sách.

Tác giả
PGS.TS. Đinh Phi Hồ

GIỚI THIỆU TÁC GIẢ

Hiện nay tác giả Đinh Phi Hồ là Phó Giáo sư, Tiến sĩ của Trường Đại học Kinh tế TP.HCM. Năm 1984, ông tốt nghiệp cử nhân Kinh tế Nông nghiệp ở Trường ĐH Kinh tế TP.HCM. Ông nhận học vị Tiến sĩ chuyên ngành Kinh tế học tại Đại học Colombo, Sri Lanka, năm 2002. Đến năm 2006, ông nhận chức danh Phó Giáo sư.

PGS.TS. Đinh Phi Hồ là giảng viên chính tại Trường ĐH Kinh tế TP.HCM và là giảng viên thỉnh giảng các môn học Kinh tế vĩ mô, Kinh tế vi mô, Kinh tế phát triển, Kinh tế nông nghiệp và Phương pháp nghiên cứu cho các chương trình sau đại học của các Trường ĐH Ngân hàng, ĐH Mở, ĐH Kinh tế - Luật, ĐH Lâm nghiệp, ĐH Quốc tế Hồng Bàng, và ĐH Bình Dương.

Ông đang là thành viên Hội đồng khoa học của các sở Khoa học và Công nghệ của Thành phố HCM, tỉnh Đồng Tháp, Đồng Nai và Bình Phước.

Ngoài việc giảng dạy, ông còn là nhà báo, và đang giữ nhiệm vụ Phó Tổng biên tập Tạp chí *Phát triển kinh tế*.

PGS.TS Đinh Phi Hồ đã có 60 bài báo khoa học công bố trên các tạp chí khoa học chuyên ngành và trong các kỳ yếu hội thảo khoa học. Trong đó, có 38 bài bằng tiếng Việt; 29 bài đăng trên các tạp chí khoa học chuyên ngành (*Phát triển kinh tế; Kinh tế và Phát triển; Tạp chí Cộng Sản; Quản lý kinh tế; và Nghiên cứu kinh tế*) và 9 bài đăng trong các kỳ yếu hội thảo khoa học; 22 bài bằng tiếng Anh, trong đó có 3 bài đăng trên các tạp chí quốc tế (*Savings and Development; Indian Journal of Agricultural Economics; và Asia Pacific Management Review*).

Ngoài ra, ông còn có 10 cuốn sách chuyên khảo đã xuất bản, trong đó có 8 cuốn ông giữ vai trò chủ biên.

Ông cũng đã thực hiện và tham gia nhiều đề tài nghiên cứu khoa học các cấp, chẳng hạn như giữ vai trò thành viên và thư ký khoa học đề tài NCKH cấp Nhà nước mang tên “Những biện pháp kinh tế, tổ chức và quản lý để phát triển sản xuất nông nghiệp và chuyển đổi cơ cấu kinh tế nông thôn Nam Bộ” đã được nghiệm thu năm 1996; và thành viên các đề tài NCKH cấp Bộ như “Kinh tế trang trại ở Nam Bộ” và “Hệ thống cung ứng – Marketing vật tư nông nghiệp đồng bằng sông Cửu Long”. Ngoài ra, ông còn là chủ nhiệm 2 đề tài cấp tỉnh “Công nghiệp hóa, hiện đại hóa nông nghiệp nông thôn tỉnh Bình Phước từ 2006 đến 2020” đã được nghiệm thu năm 2006 và “Vấn đề chuyển dịch lực